U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce: **E. U.**, zastoupeného JUDr. Radanou Pekárkovou, advokátkou se sídlem Brno, Hlinky 142a, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 1. 2009, č. j. OAM-28/LE-PA03-PA03-2009, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 3. 2010, č. j. 56 Az 13/2009 - 60,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Radaně Pekárkové **se určuje** odměna za zastupování ve výši 2880 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 29. 1. 2009, č. j. OAM-28/LE-PA03-PA03-2009 (dále jen „napadené rozhodnutí“), rozhodl žalovaný o tom, že se žádost žalobce o mezinárodní ochranu podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítá jako zjevně nedůvodná, neboť žalobce neuváděl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanoveních § 12 nebo § 14a zákona o azylu. Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce u Krajského soudu v Brně, který žalobu rozsudkem ze dne 9. 3. 2010, č. j. 56 Az 13/2009 - 60, zamítl.

V odůvodnění svého rozsudku krajský soud uvedl, že žalobci bylo dne 18. 1. 2009 uloženo správní vyhoštění, jelikož mu bylo prokázáno opakované porušování právních předpisů v oblasti majetkové. V žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 20. 1. 2009

uvedl, že se nemůže vrátit do vlasti, neboť mu hrozí potrestání za zneužití pravomoci daňového poradce a dále že se obává fyzického násilí ze strany nespokojeného podnikatele, který v důsledku porady se žalobcem přišel o finanční prostředky. Krajský soud se ztotožnil se závěry žalovaného, že žalobce v průběhu správního řízení neuvedl skutečnosti, které by odůvodňovaly udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 12 a § 14a zákona o azylu. Konstatoval, že si byl žalobce vědom toho, že ve vlasti páchá nezákonnou činnost, v důsledku které mu vznikly potíže. Právě v důsledku této činnosti se dostavily i potíže s nespokojeným podnikatelem, který požadoval po žalobci vrácení peněz. Tyto skutečnosti nepředstavují azylově relevantní důvody. Žalobce ve správním řízení netvrdil nic o tom, že by se obával možnosti nespravedlivého odsouzení nebo nepřiměřeného trestu, nepoukazoval ani na špatnou situaci ve věznicích. Nedůvodnou je pak i námitka, že žalovaný neprováděl dokazování ohledně možnosti nelidského a nedůstojného zacházení a ohrožení nepřiměřeným trestem; žalovaný se těmito skutečnostmi nemusel zabývat, neboť ve správním řízení nebyly uplatněny. Před soudem pak byla tato námitka uplatněna opožděně, po lhůtě stanovené k podání žaloby. Krajský soud shrnul, že žalobcem uváděné skutečnosti svědčí o tom, že žádost o mezinárodní ochranu podal proto, že v dané chvíli neměl jinou možnost jak setrvat na území České republiky. Dále krajský soud konstatoval, že žalobce v průběhu ústního jednání před soudem poněkud změnil tvrzení ohledně svých hlavních důvodů, které ho měly vést k opuštění vlasti. Uvedl, že se obával trestu za zpronevěru, které se dopustil v bance. Ve smyslu ustanovení § 75 odst. 1 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) nicméně vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování; pozdější změny skutkového stavu proto nemohou být rozhodné a není tedy důvodu k nim provádět dokazování. Vzhledem k tomu krajský soud zamítl provedení důkazu, souvisejícího se změnou tvrzení žalobce.

Rozsudek napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž uplatňuje důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) s. ř. s.

Stěžovatel je především přesvědčen, že ve správním řízení uvedl takové skutečnosti, které odůvodňovaly další šetření o situaci v zemi původu, a to zejména pokud jde o podmínky trestání a důvodnost obav o život v rámci vyšetřování. Stěžovatel podotýká, že již ve správním řízení uváděl obavu o svůj život v důsledku reálné hrozby násilí vůči němu; argumentoval rovněž strachem ze ztráty svobody a z uvěznění. Svá tvrzení pak v rámci soudního řízení pouze rozvedl; nejednalo se o nové skutečnosti ani o změnu tvrzení. Krajský soud měl proto přezkoumat napadené rozhodnutí i z hlediska tvrzení, doplněných na ústním jednání, a měl provést navrhovaný důkaz novinovým článkem.

Dále stěžovatel poukazuje na to, že krajský soud zamítl důkaz článkem z mongolských novin ze dne 28. 3. 2007, ačkoliv tlumočnice potvrdila, že se článek týká osoby se stejným jménem jako stěžovatel a že pojednává o trestním procesu s pracovníky banky, přičemž se v něm uvádělo, že stěžovatel odmítl svoji výpověď v rámci procesu, neboť byla získána fyzickým násilím na jeho osobě. Stěžovatel uvedl, že mongolské noviny obdržel v září 2009 a neměl tedy možnost je využít v rámci správního řízení. V zamítnutí tohoto důkazního návrhu spatřuje stěžovatel jinou vadu řízení před krajským soudem. Předmětný článek zjevně s jeho případem souvisí a mohl být hodnocen v jeho prospěch, neboť potvrzuje použití fyzického násilí v zemi původu. Stěžovatel rovněž poukazuje na

to, že krajský soud *de facto* důkaz předmětným článkem provedl, a to prostřednictvím tlumočnice při zjišťování jeho obsahu, při svém rozhodování však k němu nepřihlížel.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud, ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s., zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovateli již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem jeho vlastních zájmů. Zákonný pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Pokud jde o jeho výklad, ten byl podán např. v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, dle kterého *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“* Z tohoto pohledu bylo tedy nahlíženo na jednotlivé uplatněné kasační důvody.

Pokud jde o námitku nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci ze strany žalovaného a s tím související tvrzení stěžovatele, že ve správním řízení uvedl takové skutečnosti, které odůvodňovaly další šetření o situaci v zemi původu, je nutno uvést, že ve smyslu ustálené judikatury leželo břemeno tvrzení azylově relevantních důvodů ve správním řízení především na stěžovateli (viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2005, č. j. 6 Azs 224/2004 - 37; všechna citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Za situace, kdy stěžovatel fakticky žádné azylově relevantní důvody neuváděl a ve své žádosti o azyl (a na ni navazující výpovědi ve správním řízení) se zmiňoval pouze o obavě z potrestání za svoji nezákonnou činnost v oblasti daňového poradenství a o problémech vyplývajících z vyhrožování ze strany soukromé osoby (které se ani nepokusil řešit s příslušnými orgány), nelze bez dalšího hovořit ani o důkazní nouzi, potřebě blíže objasnit stěžovatelem uváděné skutečnosti, či přechodu důkazního břemene na správní orgán. Na tomto místě lze odkázat například na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dle kterého *„absence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen stěží nahrazována zjištěními správním orgánem jinak získanými (...) Pokud však žadatel o azyl žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů vystaven není (resp. nemůže mít z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach), nebo takové skutečnosti ani netvrdí, pak přes skutečnost, že pochází ze země, která je (...) problematická, nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu.“* Na případ stěžovatele dopadají též závěry vyslovené v rozsudku ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59,

publikovaném pod č. 181/2004 Sb. NSS, kde se uvádí, že *„správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g)* [nyní písm. f), které zahrnuje i odkaz na ustanovení § 14a zákona o azylu – pozn. NSS] *téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán negativní rozhodnutí dle § 12 citovaného zákona; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 spr. ř. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.“*

Na dalším místě stěžovatel namítal, že nezměnil svá tvrzení stran důvodů, pro které opustil zemi původu; tvrzení vznesená na ústním jednání znamenala pouze rozvedení toho, co již uváděl ve správním řízení. K tomu navrhl provedení důkazu novinovým článkem v mongolském jazyce. Krajský soud však důkaz zamítl provést, respektive jej *de facto* provedl zjišťováním jeho obsahu, ale při samotném rozhodování jej nezohlednil. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2008, č. j. 1 As 32/2006 – 99, publikovaného pod č. 1275/2007 Sb. NSS, se podává, že *„[s]oudem prováděné dokazování vždy musí směřovat výlučně k osvědčení skutkového stavu v době rozhodování správního orgánu; ke skutkovým novotám se zásadně nepřihlíží.“* Tato zásada, vycházející z ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., je v azylových věcech modifikována v tom smyslu, že soudy nesmí použít vnitrostátní normu, pokud by její aplikace nutně a nevyhnutelně vedla k porušení zásady *non-refoulement* obsažené v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků či k porušení zákazu vyhostit cizince do země, kde by byl vystaven hrozbě mučení či nelidského a ponižujícího zacházení či trestu, jenž vyplývá z čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva tento článek vykládající (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75). Skutková tvrzení (která jsou již *prima facie* zcela odlišná od argumentace uplatněné ve správním řízení) a listinný důkaz, stěžovatelem uplatněné až na ústním jednání, se však vztahovaly výlučně k důvodům, pro které stěžovatel opustil zemi původu, tj. směřovaly na tvrzení azylově relevantních důvodů podle ustanovení § 12 zákona o azylu, nikoliv na důvody pro udělení doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a tohoto zákona (*non-refoulement*). Krajský soud tak, v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu, dospěl k závěru, že ke skutkovým novotám nelze přihlédnout a proto taktéž zamítl provedení listinného důkazu, jenž se vztahoval výlučně k tvrzeným novotám. Ty směřovaly do tvrzení o fyzickém násilí ze strany policie a spoluvězňů, které chtěl stěžovatel doložit článkem z mongolských novin. O těchto skutečnostech však stěžovatel ve správním řízení ani v žalobě ničeho netvrdil, ačkoliv tak zcela bezpochyby ve svém vlastním zájmu učinit měl a mohl. Pokud tak neučinil, nelze nepochybovat o jejich účelovosti. Rovněž lze odkázat na rozsudek zdejšího soudu ze dne 27. 4. 2007, č. j. 4 Azs 176/2006 – 84, publikovaný pod č. 1834/2009 Sb. NSS, z něhož se podává, že *„[n]avrhování důkazů, které mají podpořit tvrzení uvedená v žalobě, popřípadě v jejím včasném rozšíření, nelze považovat za rozšíření žaloby, a není proto omezeno lhůtou stanovenou v § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.“* Z toho *a contrario* vyplývá, že nelze navrhovat důkazy ke skutečnostem, které nebyly v žalobě či v jejím včasném rozšíření uplatněny.

K dokazování před správními soudy se Nejvyšší správní soud vyjádřil například v rozsudku ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 – 89, publikovaném pod č. 618/2005 Sb. NSS, v tom smyslu, že *„[s]oud rozhodne, které z navržených důkazů provede a které nikoli (§ 52 odst. 1 s. ř. s.); to jej však nezbavuje povinnosti takový postup odůvodnit.“* Pokud tedy krajský soud nejprve prostřednictvím tlumočníka ověřil podstatný obsah předkládaného listinného důkazu v mongolském jazyce, tuto skutečnost zaprotokoloval a na tomto základě naznal, že samotné provedení důkazu pro věc relevantní není (což následně na str. 5 rozsudku sice stručně, avšak výstižně odůvodnil), je zřejmé, že šlo o postup v intencích judikatury.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura zdejšího soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za situace, kdy Nejvyšší správní soud tvrzené důvody přijatelnosti kasační stížnosti nepovažoval za důvodné, neboť neshledal odklon od judikatury ze strany krajského soudu ani neshledal jeho závažné procesní pochybení, a stěžovatel sám žádné další konkrétní důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdil, nelze než uzavřít, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy.

Nejvyšší správní soud tedy kasační stížnost jako nepřijatelnou usnesením odmítl (§ 104a s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Krajský soud stěžovateli k jeho žádosti ustanovil zástupcem advokátku pro řízení o soudní přezkoumání napadeného rozhodnutí; oprávnění advokátky zastupovat stěžovatele i v řízením kasačním pak vyplývá z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2007, č. j. 1 Afs 120/2006 – 117, publikovaného pod č. 1460/2008 Sb. NSS. Náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Náklady spočívají v odměně za jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti) v částce 2100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky); celkem tedy 2400 Kč. Vzhledem k tomu, že advokátka prokázala, že je plátkyní daně z přidané hodnoty, zvyšuje se její nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je povinna z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně vypočtená podle ustanovení § 37 odst. 1 a § 47 odst. 4 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, činí 480 Kč. Ustanovené advokátce se tedy přiznává odměna v celkové výši 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. září 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu